

Věta, kterou prý pronesl Reinhard Heydrich na otázku Hitlerova architekta Speera, proč jezdí v otevřeném voze, mohla být pronesena jinak či vůbec. Faktem je, že Heydrich v otevřeném automobilu jezdil a řídil ho jeho osobní strážce Klein. Zda se bál a pouze „provokoval“ či dokazoval druhým, že není čeho, už dnes není důležité. A určitě jím nejezdil v zimě, sněhu a plískanicích, které provázely počátek roku 1942.

Parašutisté přistáli na poli v neznámé krajině a ještě nad ránem 29. prosince 1941 netušili, že se ocitli o desítky kilometrů jinde a že je bude i se zraněnou Gabčíkovou nohou čekat putování za spolehlivými lidmi.

Po přistání ukryli osobní operační výstroj a sabotážní materiál v boudě zahradníka Antonína Sedláčka, kde přečkali svou první noc. Ráno se vydali do vesnice, která byla na dohled a zaklepali na dveře místní fary. Potřebovali se zorientovat. Farář František Samek je nejen neodmítl, nezavolal na četnictvo ani na Gestapo, ale upřesnil jim, kde jsou a doporučil člena místního Sokola Františka Kroutila, první článek náhodného řetězu.

Pak se již mohli vydat do Rokycan podle původního plánu a vyhledat Václava Stehlíka, jehož adresu měli z Londýna. Prokázali se heslem, Stehlík jim zajistil ošetření Gabčíkovy zraněné nohy u dr. Čápa a poskytl na jednu noc ubytování. Několik dnů zdržovali v Plzni u vrchního kriminálního inspektora české policie Václava Krále, člena plzeňské organizace ÚVOD. Kubiš odjel do Prahy zajistit další kontakty, Gabčík si u Krále léčil zraněnou nohu a čekal na vyhotovení falešných dokumentů, které obstaral starosta Radobyčic Karel Baxa.

Naštěstí jejich kontakty fungovaly, postupně vyzvedli s pomocí pražského odboje v Nehvizdech ukrytý a jej přemístili do jiných úkrytů v Praze a okolí. Navázali spojení se sokolskou odbojovou organizací JINDRA, která poskytla oběma parašutistům ilegální byty v Praze a veškerou pomoc.

Plán

Parašutisté plánovali několik variant provedení atentátu. Počátkem dubna 1942 přispěl k výběru definitivní podoby atentátu sám Heydrich, když se přestěhoval ze svého dosavadního sídla na Pražském hradě do zámku v Panenských Břežanech. Druhý, tzv. horní zámek, používal K. H. Frank jako letní byt. Prvním nápadem po přestěhování Heydricha do Břežan bylo zaútočit na něj v blízkosti „zámečku“, avšak od plánu upustili, když byly náhle kolem Heydrichova sídla posíleny stráže. Vyhodnotili situaci v okolí a zjistili, že plán na únik po rovných polích, daleko od lesa, by byl velmi složitý.

Nakonec k útoku zvolili ostrou pravou zatáčku mezi Kirchmayerovou ulicí a ulicí V Holešovičkách v Kobylisích, kudy Heydrichovo auto každý den projíždělo cestou na Pražský hrad, a kde musel jeho řidič a tělesný strážce Johannes Klein výrazně zpomalit.

Představitelé domácího odboje z příprav parašutistů pochopili, že se chystají k atentátu na Heydricha. Někteří z nich odeslali prostřednictvím vysílačky Libuše do Londýna depeši, v níž varovali Londýn před možnými represáliemi. Konkrétní jasné odpovědi se však nedočkali. Rtm. Kubiš a rtm. Gabčík byli vojáci, vázání slibem mlčenlivosti. Podpora domácího odboje pro ně mnoho znamenala, avšak jejich úkol a závazek, který podepsali, byl vojenským úkolem, jehož splnění bylo jejich profesionální a vlasteneckou povinností. Nemohli a nechtěli si do splnění úkolu nechat nikým zasahovat.

Osudová zatáčka

Holešovičky jsou bývalá osada na pravém břehu Vltavy naproti Holešovicím, odkud se postupně rozrůstala k Nové Libni. Původně byla součástí vsi Holešovice, v 16. století se stala součástí libeňského panství. Dnes je území součástí pražského katastrálního území Libeň v městské části Praha 8. V roce 1928 byly Holešovičky propojeny s Prahou Trojským mostem, po válce přejmenovaným na most Barikádníků, který nahradil přívozy. Od roku 1929 byly vedeny přes Holešovičky autobusové linky a od 17. ledna 1936 tramvajová trať. V roce 1975 byla tramvajová trať zrušena v souvislosti s výstavbou Severojižní magistrály, která byla v tomto úseku uvedena do provozu 28. listopadu 1980. Místní název je dochován od roku 1925 v názvu ulice V Holešovičkách. Stávající komunikace, nazvaná Prosecká radiála, stoupá vzhůru od mostu Barikádníků ulicí V Holešovičkách k mimoúrovňové křižovatce s ulicí Zenklova.

Zenklova ulice, v období Protektorátu nazývaná Kirchmayerova třída, je pojmenovaná po

významném prvorepublikovém politikovi Petru Zenklovi. Začíná v křižovatce s ulicí Sokolovská, pokračuje kolem Paláce Svět, Libeňského zámku, [Libeňské sokolovny a kolem Bílého domu, sídla](#)

úřadu MČ [Praha 8](#). Dále podchází Povltavskou ulici a železniční trať Holešovické přeložky. Odtud vede vzhůru do kopce ke křižovatce zvané U kříže, kde odbočuje Podlipného ulice, a dále

[Prosecká ulice](#)

. Nedaleko od křižovatky Bulovka je umístěna tramvajová měnírna Rokoska. Zde se střetává ulice Zenklova s ulicí v Holešovičkách – zde je místo děje, který se navždy vepíše do československé historie.

Atentát

V březnu 1942 oslavil Reinhard Heydrich 38. narozeniny. Byl na vrcholu kariéry. Zatímco ve své hlavní funkci v RSHA podléhal říšskému vůdci SS a šéfovi německé policie Himmlerovi, na území Protektorátu byl jediným zástupcem Hitlera a podléhal pouze jemu. Poslední týdny Heydrichova života nijak nevybočovaly z jiných, přesto se členům skupiny Anthropoid zdálo, že jim uniká. V dubnu byl na inspekci v Minsku, od 5. května se zdržoval ve Francii. Z Francie zamířil do Holandska a přes Berlín zpět do Prahy. Avšak 26. května byl již v Praze a mluvil za přítomnosti protektorátní vlády k zástupcům českého tisku o připravované správní reformě a dalších opatřeních. Večer strávil v koncertním sále Valdštejnského paláce v Praze. Vyvrcholením koncertu byl klavírní kvintet C moll od skladatele Bruno Heydricha, otce zastupujícího říšského protektora.

Druhý den ráno, 27. května 1942, se Heydrichův odjezd na Pražský hrad ze zámku v Panenských Břežanech o pár minut zdržel, Heydrich měl odletět na pracovní cestu do Říše. O tom, že do cíle své cesty již nikdy nedorazí, rozhodli dva muži.

Černý Mercedes 320 C sjíždí v pražských Kobylisích Kirchmayerovou ulicí. Červená standarta říšského protektora na pravém blatníku a poznávací značka vozu SS-3 prozrazují, kdo sedí na předním sedadle vedle řidiče. Je 10.35 hodin a vůz zpomaluje v ostré zatáčce do ulice v Holešovičkách. Předjíždí vpravo tramvaj č. 14, která pomalu dojíždí ke stanici. Rotmistr Josef Gabčík vystupuje z nepatrného hloučku osob čekajících na tramvaj a jde k ohbí zatáčky. Má přes ruku balonový plášť, pod nímž se skrývá samopal Sten-gun Mk. II. FF 209, ráže 9 mm. Staví se velmi blízko okraji chodníku. Naproti ve směru od Holešoviček se rozjíždí tramvaj č. 3, další čtrnáctka ve směru od Libně dojíždí ke stanici u Vychovatelny.

V tom okamžiku vjíždí Heydrichův automobil do prudké, pravotočivé zatáčky. Gabčík je již v palebném postavení. Odhazuje plášť za sebe a zaměřuje samopal, vzdálenost mezi útočníkem a Heydrichem je 1,5 metru. Klein cosi křičí, Gabčík tiskne spoušť, ale rána nevychází. Marně cloumá závěrem. Klein by měl šlápnout na plyn, ale Heydrich křičí: „Zastavit! Okamžitě zastavit!“ Klein brzdí.

Kubiš stojí o několik kroků níž, skryt za betonovým sloupem elektrického vedení. Sahá do aktovky a pohotově vrhá bombu. Ozývá se mohutná detonace, která těžký Mercedes mírně nadzvedává. Výbuch demoluje stěnu vozu, trhá pneumatiku zadního kola a vyvrací dveře. Heydrich se hroutí kupředu. Tlak vzduchu vyráží okna tramvaje, která prudce zastavuje. Heydrichův kožený plášť, který po výbuchu vyletěl několik metrů vysoko a zachytil se na pár okamžiků na drátech elektrického vedení, nyní zvolna padá na dlažbu. Pár sekund absolutního ticha. Jen poklice kol vystřelené tlakem se dokutálely...

Gabčík odhodil nepotřebný samopal, Kubiš krvácel ze zranění v levé části obličeje, lehce ranění byli i někteří cestující tramvaje. Heydrich byl zřejmě otřesen, ale byl zde jeho osobní strážce Johannes Klein. Vytáhl svou pistolí Walther PPK, vyskočil z vozu, ale pistole nevystřelila. Gabčík a Kubiš pálí na Heydricha i řidiče, ale žádná střela nezasáhla cíl.

Je čas na útěk. Kubišovi se postavili do cesty lidé, ale podařilo se mu doběhnout podél tramvaje ke kolu a pomocí několika výstřelů z pistole Colt, ráže 7.65 do vzduchu odradit pronásledovatele a odjet.

Je zajímavé, jak se lidé, i profesionálové, někdy chovají za krizových situací. Klein by jako osobní strážce měl chránit svého protektora, ale ten nechává Heydricha napospas bolesti a dává se do pronásledování Gabčíka.

Heydrich měl silné bolesti v zádech, držel se jednou rukou zábradlí a myšlenky na pronásledování atentátníků se musel vzdát. Pomalu se přesunul k zasaženému automobilu. První pomoc dostal záhy. Marie Navarová, která se chystala nastoupit do tramvaje, manželka pankráckého vězeňského lékaře, poskytla Heydrichovi první pomoc a zastavila dodávkový vůz, který Heydricha odvezl na chirurgii Všeobecné nemocnice hl. m. Prahy na Bulovce. Poté se z místa atentátu vzdálila. Přihlásila se až na základě výzvy v novinách a rozhlase. Po svědecké výpovědi jí byla nabídnuta odměna, kterou však odmítla přijmout a požádala, aby peníze byly rozděleny mezi německý Červený kříž a spolek Vincentinum. Marie Navarová, jejíž totožnost vyšla najevo až po válce, byla po r. 1948 odsouzena pro podporu nacismu na 16 let do vězení,

z nichž si odpykala plných osm roků.

Bulovka – smrt tyrana

V době panování Karla IV. vybudoval severně od Prahy majitel okolních vinic hrabě Bernard Bulle z Bullenau barokní zámek, který se stal Pražanům známým jako Bulovka. Zámek postupně sloužil také jako vojenský lazaret a vychovatelná pro nezvladatelné děti. Od r. 1896 působila v areálu malá infekční nemocnice s dvaceti lůžky.

Začátkem 20. století nemocnice nestačila potřebám okolí, a tak pražští radní rozhodli v r. 1910 o postavení nové. Plány přerušila 1. světová válka, stavba byla zastavena. Po vzniku Československa se začalo opětovně stavět v r. 1925 a 21. 6. 1931 byla Nemocnice Bulovka slavnostně otevřena.

2. světová válka představovala těžkou zkoušku také pro zaměstnance nemocnice. Mnoho z nich bydlelo na svých odděleních a nesmělo se bez vědomí primářů vzdalovat, sestry se nesměly vdávat. Byla zavedena týdenní 56hodinová pracovní doba.

Navzdory tomu se nemocnice aktivně účastnila odboje. V jejích prostorách se skrývalo mnoho našich občanů, byly odtud tajně zasílány léky a zdravotnický materiál odbojářům.

Právě sem, do chirurgického pavilonu, byl 27. 5. 1942 převezen Reinhard Heydrich z místa atentátu.

Silně pobledlý Heydrich sám vystoupil z automobilu a vešel do haly, kde byl položen na nemocniční vozík a odvezen na ambulanci. Po prvním vyšetření byl převezen na operační sál a za vedení německého prof. MUDr. Josefa Alberta Hohlbauma a prof. MUDr. Walthera Dicka operován. Celá operace trvala přibližně 60 minut, poté byl Heydrich přemístěn do druhého patra jednoho z prominentních pokojů a český personál byl z péče o Heydricha vyloučen, ostatní pacienti byli přemístěni.

Na Bulovku se dostavil K. H. Frank s vojenským velitelem Prahy plk. von Briesenem, státní prezident dr. Hácha i Heydrichova manželka Lina. V celém zařízení byla ihned přijata mimořádná bezpečnostní opatření, platil absolutní zákaz vstupu do nemocnice a v areálu i okolí hlídkovaly stovky po zuby ozbrojených příslušníků SS. Okna budovy byla zabeďněna a začerněna, venku byl pokácen živý plot a kolem pavilonu položeny drátěné zátarasy, klády a bedny naplněné pískem. Na střechách zřízena kulometná hnízda, kolem ostatních budov se rozestavěly hlídky se psy, v okolí operovala obrněná vozidla včetně tanků.

Přes přechodné zlepšení Heydrich 4. června 1942 v 7.30 hodin zemřel v důsledku sepse, způsobené zřejmě vysoce virulentními mikroorganismy, které vnikly do těla při zranění. 7. června proběhla v Praze smuteční slavnost, pohřeb v Berlíně se konal 9. června, v tyto dny byly uzavřeny veškeré koncertní sály, kina a divadla na celém území Čech a Moravy. Nejokázalejšímu pohřebnímu aktu v historii Třetí říše byli kromě dětí a bratra zesnulého přítomni téměř všichni říšští ministři, vedoucí činitelé strany, generalita, admirality branné moci, ale i státní prezident Hácha s protektorátní vládou. Hitler ve svém projevu nazval Heydricha „Mužem se železným srdcem“.

Jindra Svitáková, foto: archivy Jaroslava Čvančary, Nemocnice Na Bulovce, DP hl. m. Prahy

Zdroje:

Jaroslav Čvančara, Někomu život, někomu smrt – československý odboj a nacistická okupační moc, 1941 – 1943, Laguna, Praha, 2003

Archiv Nemocnice Na Bulovce

Archiv Dopravních podniků hl. m. Prahy, a.s.

{phocagallery view=category|categoryid=19|limitstart=0|limitcount=0}